

برایموک

برایموک (ابراهیم) یکی از منظومه‌های هجایی کردی است. این منظومه در میان کردها به نامهای برایموک، بله و برایمی مه‌لازیندینان شهرت دارد لکن غالباً از آن به برایموک نام برده می‌شود.

برایموک یک منظومه غنایی است. موضوع آن عاشق شدن نوکری است به‌خواهر اربابش. او برای دست‌یابی به معشوق از هفت وادی عشق می‌گذرد و مرارت بسیاری می‌کشد. آهنگ منظومه در بندهای مختلف به تناسب موضوع عوض می‌شود، گاه شادی آوراست و گاه حزن‌انگیز.

از این منظومه دو روایت در دست داریم.

- ۱- روایتی که اسکار مان Oskar Mann در سال ۱۹۰۳-۶ در شهرستان مهاباد از "رحمن بکر" خوشخوان و بیت‌خوان چیره دست نقل کرده است!
- ۲- روایتی که "رسول باله‌کی"^۲ خوشخوان و بیت‌خوان معاصر در فروردین

۱- برگردانی از روایت اسکار مان به املائی کردی توسط هیمن موکریانی در کتاب تحفه مظفریه، بغداد ۱۹۷۵ صفحات ۳۶۹، ۳۸۰ آمده است که چون اصیل نیست و دارای مقداری اغلاط املائی و چاپی است از نقل آن خودداری می‌شود.

۲- رسول باله‌کی. از خوشخوانان و بیت‌خوانان چیره دست معاصر بود. غالباً منظومه‌های کردی را به یادداشت، منظومه‌های لاس و خزال برایموک مه‌م و زین و ناصر و مال مال را نیک می‌دانست. آنچه را که از استادان خود آموخته بود، بسیار خوب به یادداشت، داستانها را بسیار شیوا و خوب تقریر می‌کرد. از صدای خوش برخوردار بود. در زمستان ۱۳۵۰ وفات کرد.

خدا بیامرز دوستم عثمان یوسفی (که یادش گرامی باد) نیز این منظومه را از زبان "رسول باله‌کی" ضبط کرده بود، از ایشان خواهش کردم که روایت مذکور را برای مقابله و بررسی در اختیارم گذارد، او در کمال خوشرویی روایت مذکور را به همراه روایتی که از "علی کردار" ضبط کرده بود در اختیارم گذاشت.

هرسه روایت را با هم مقابله کردم. اختلاف شایان توجهی ندیدم، تنها اختلافی که بود، در آهنگ اشعار بود.

۱۳۴۶ برای نگارنده نقل کرده است .

منظومه^۱ برایموک میان دردها بسیار مشهور است . وفاداری و از خودگذشتگی ابراهیم به خاطر عشق به خاتون پریخان ، و ستمداری میرحاج (روایت اول) یا میران (روایت دوم) بر ابراهیم ضرب المثل شده است . در مکریان اگر کسی را بناحق بیرون کنند و وفا و مروت او را فراموش کنند ، می گویند . " به ده ردی برایمی چو *ba dardi baraymi cu* یعنی . به درد ابراهیم رفت (به سرنوشت ابراهیم گرفتار شد) .

یا اگر اربابی می خواست نوکر و زیر دست خود را تهدید کند . می گفت . " وهک برایمی به چلوانت ده رده که *wak baraymi ba e-lwan-t dar dakam* مانند ابراهیم ترا در چله های (زمستان) بیرون می کنم . این منظومه مفصل تر از این بوده است که اکنون در دست داریم . در مکریان ضرب المثلی هست ، می گویند . بو به به یتی بلهی " شد بیت ابراهیم " .

قهرمان داستان ابراهیم نامی است که به خاطر عشق به پریخان از طایفه خود دست برمی دارد ، نوکری برادران او را می پذیرد تا شاید به این وسیله بتواند به وصال معشوق رسد . پس از هفت سال نوکری میران برادر خاتون پریخان به جذام مبتلامی شود ، بنا به توصیه خاتون ، ابراهیم با میران همراه می شود و برای معالجه اش نهایت دوشش را می کند . سرانجام میران معجزه آسا شفا می یابد و با ابراهیم به ولایت بر می گردند .

دیری نمی پاید که میران جوانمردی و وفاداری ابراهیم را فراموش می کند ، دیدار پنهانی او را با خاتون پریخان بهانه و در چله زمستان او را بیرون می کند . نجات پیدا کردن ابراهیم از سرمای زمستان به همان اندازه افسانه آمیز است که شفایابی میران از جذام .

میرشیخ (بردار دیگر خاتون پریخان) به پاس خدمات ابراهیم او را از

ظاهرا " علی کردار " که خود یکی از خوشخوانان و بیت خوانان مشهور است باید این منظومه را از " رسول باله کی " آموخته باشد ، یا هر دو از یک نفر شنیده باشند .

مرگ نجات می دهد و سرانجام کاری می کند که ابراهیم به وصال معشوق خود برسد .
هسته داستان در هر دو روایت یکی است ، لکن اختلافاتی با هم دارند
که اهم آنها عبارتند از .

الف - در روایت اول کسی که مبتلا به جذام می شود میر شیخ برادر
بزرگتر خاتون پریخان است ، و کسی که بر ابراهیم ستم روا می دارد و او را پدر چله
زمستان بیرون می کند میر حاج است . لکن در روایت دوم مبتلا شونده به جذام
و بیرون کننده ابراهیم میران است که با خاتون پریخان از یک پدر و مادر است .
ب - در روایت اول ابراهیم جذامی را برای معالجه به استانبول می برد
و از سلطان عثمانی می خواهد برای شفا یابی و بهبود او دعای خیر کند . لکن در
روایت دوم از رفتن به استانبول و سلطان عثمانی سخنی به میان نیست .^۱

ج - روایت اول از نظر فن شعر ضعف بسیار دارد . اشعار آن در حقیقت
صورت یک نثر مقفی را دارد تا یک منظومه جز در یکی دو مورد که کاملاً " روح غنایی
دارد و در توصیف خاتون پریخان سروده شده است . ولی روایت دوم ضعف شعر ندارد ،
خالی از هرگونه تصنع و تکلف است ، واژه های خوب برگزیده شده و نیک به رشته
نظم کشیده شده است . از فصاحت کامل برخوردار است و بر خلاف روایت اول در
تنگنای قافیه واژه های بی ربط را نیاورده است .
موارد تشابه این دو روایت .

الف - در هر دو روایت قسمت هایی از داستان به صورت نظم و قسمتی به
صورت نثر بیان می شود .

ب - در هر دو روایت ابراهیم را با بیرحمی زیاد در چله زمستان بیرون
می کنند .

ج - ابراهیم در هر دو روایت ابتدا برای تبرئه کردن خود از گناه ، دیدار

۱ - چون در متن منظومه سلطان عثمانی با وجه روحانی توصیف می شود ، باید
پذیرفت که شکل گرفتن منظومه مربوط به زمانی است که پادشاهان عثمانی در نواحی
کردنشین نفوذ معنوی یافته بودند و این باید پس از پایان حکومت تیموریان در ایران باشد .

خود را با پریخان منکر می‌شود، لکن پس از حصول اطمینان از این که او را بیرون خواهند کرد در حضور برادر خاتون پریخان و مردم به توصیف او پرداخته، از عشق خود نسبت به خاتون پریخان سخن می‌گوید.

اینک متن و ترجمه هر دو روایت.

V.

Bráimók.

Bráimók kúri málá zéndini bú; bā nōúkari hátā kin mir shékhī, mir shékh ú mir háj berá bún. bráimók hát, khizmáti kirdin, hattá háut sálán. lá páshé mir shékh gúl bú. bráimók házzi lá khátún pārikháné kirt. khátún pārikhán khúshki mir shékh ú mir háji bú. khátún pārikhán kuti: „bráim, atú dáz lá mir shékhī halnágira, bibā fārangistāni sār hákimī, inshalláh cáki békawa, amin hār i tóm“. hénái, kárék ú téréki dáyé, hār cándi múkhárijī pé halgírā, zéri dáyé, cádréki dáyé, lá sār káré bói kirdā sébár, haligirt, sé sálán súáli pé kirt. lá páshé bā qsáj khátún pārikháni náikirt, haligirt, birdlá astambólé; sáléki Pāstambólé bú. rōzhéki sultán táshrifī cō núézhi jum'áj; nákhōsh zór hábún, sultán an'ami dáné. mir shékh kuti: „bráim, atú hic wärmágira;“ hici wárnágirt. árzi sultánián kirt: „áu nákhōshí ci nāwist“.

bráim dālé: „bā qurbánid bím, sultáni karkháné!
 „tāmānāekim bō béka lá khulái, lá péghambári ákhir zámáné;
 „yáná bémrim, yáná kháláz bebim lá tángané“.

máshalláh! sultán rúhmi wáya:
 lá sār bārmálé bói dākird du'áya,
 bói lá khulái dāpáráwa; fātiḥáj dākhwénd bō rúhi ḥazráti rasúlulláya,
 núézhi jum'áján dākirt, makhlúq hamú dājkird dáyur ú du'áya.
 sultán táshrifī halstá, dāgaráwa málé bō du'áya,
 dāgáíá ráz mir shékhī; mir shékh háwári dākirdé.

bráimók dālé: „ámána! awá aminí khuláya,
 sultáni astambóléya, tángánájá, shifá'até dáká rōzhi qál ú báláya“.
 mir dālé: „bráimók, dāmēni sultānim bō bégira, dáshqāmi bóm béká tikáya“.

sultán fārmói: „bráim, hálsta, wārā dárké, tá bō mlrid bédámé dāwáya“.

bráim hār rái kird dárki sultáni astambólé, ráwastá láwé.
 sultán iltifáti kird, lá bō mir shékhī nárd dāwáya.
 mir shékh fārmói: „bráim, khizmáti tú bāmin cáráj náyé;
 „ágháyātim bā cáng námáwa dāgál máli dinyáyé,

„lä bär mir hâjî berâm, cím lä dâz nâyê.
 „khâtûn pârîkhân bin pîshkî khômâ; awâ bâ kôshk û bälakhânâ
 û jê û makânawim dâyei.“¹⁾
 brâlm kutî: „âghâi mîn, khulâ khâlâsid békâ dâgâl pêghambâri
 âkhirâd zâmânê; 5
 „iltifâtîd dâgâl amin kird lä rêi guzârânê.
 „âgâr atû mîn khâlât kirdûa, dâbê sultânî astambûlê bau kârâj
 bézânê“.
 brâlm lä khôshîân dâfirî, dâjgût: „makhsûdim hâsîl bú lâ kârkhânê“.
 âgâr brâlm âu qsâj lä mirî dâblîst tâwâwa, 10
 jê bâ jê ‘arîzêki nûsî, môri mir shêkhî pêwâ nâwa,
 birdlâ dârkê, bâ âmîndârî dá; bâ khizmât sultânîân gâjând
 tâwâwa.
 sultân jê bâ jê jûâbi âu ‘arîzâjî dáwa,
 bôî nûslawâ dô kâlîmâ: „khulâ dâwiâtê; lêi mârâ kirâwa“.
 sultân fârmûi: „du‘âm bô mirî kirdûa, lêm qabûl kirâwa“.
 brâimôk muzhdâ û mîzgêni bô mirî hênâwa:
 „âghâi mîn, hâr kâsêki bêtâ âu dârkâjî, imâni tâwâwa“.
 mir fârmûi: „brâim, amin cawim nâbînê; atû fârmâni sultânîm
 bô békhwênawâ, bézânim, cí nûsirâwa“.
 ârzi kirt: „lä rûi tú qsâm pê nâkirê tâwâwa;
 „fârmûyêti: du‘âm bô mirî kirdûa; lêm qabûl kirâwa.
 „awî dl nâzânim cfa“.
 brâim kutî: „qurbânîd bîm, rômi, âu qâqâzâjî bô âghâi mîn
 békhwênawâ tâwâwa“.
 rômi ârzi kirt: „awâ khâtûn pârîkhânâ bâ brâlmî dirâwa“.
 mir wâri-girt, mâci kirt, lä sâr sâri khôî rônâwa,
 dâlê: „alhamdûlillâh, brâim, makhsûd û mirâdî túsh bú tâwâwa.
 „sultânî iltifâtî dâgâl kirdûin, cí kâramân lérâ námâwa“.
 tādârâki khôîân lê ná, gârânawâ bâ dûâwa. 30
 sâl wâkhtêki dâjânâzhûâ, nâjân-dl rûi zistânê,
 bâ khêr û bâ sâlâmât gâlnawâ wâlâti kûêstânê.
 âgâr gâlnawâ wâlâti tâwâwa,
 rôzhêki lä sârîncawâjî kânîê cādîrî bô mir shêkhî haldâwa.
 cādîriân haldâ; dâstî dá kâshkôli, cōâ kin shûânî, kutî: 35

1) Der Reim wäre leicht herzustellen durch Änderung in: *bâtû dâye*.

- „širākīm šīr bēdayē bō nakhōshā; nānmān ishkiā pē nākhurē“.
 hēnā bōi tē kushi. kālābārdē lāwē bō, bīrdi lāwē lā bār tāwē dāinā.
 mārek lā bārdākā; hātā dārē, šīrākā; dāmi pēwā nā, šīrākā;
 khwārdawā. lā pāshē mārākā dā šīrākā; rishāwā; sār bō khō
 5 šīrā dāsti bā kulānē kirt. brāim cāwi lē bō, kuti: „lēi gārā,
 awhā dāmrē, lā qōlim dābētawā; hāyt sālā, amīn zākhmātē dāgāl
 awhā; dākēshīm. khō amīn khātūn pārikhānim lē mārā kirāwa,
 hār lēiān dāstēnim“. khwārdinākā; hēnā, dā pēzh mirī nā. mir
 khwārdi, kuti: „brāim, hāyt sālā, amīn nakhōshim, qāt khwārdini
 10 wām nākhwārdūa“. kuti: „mir, nūshī gyānid bē!“ halstā, bō
 shāwē cō awādāniē. hāytdēki lāwē rōnisht; āgār sibhājine
 tāmashāi kirt, mir hamū gōshti lā bādānē hātībū dārē. piāwi
 nārdā khizmād mir hājī, kuti: „hamū gōshti lā bādānē bōwā;
 amīn ci lē bēkām?“ nārdi, bist bātmāni pāmbōi bō kirt, mir
 15 shēkhiān dā nēu nā, hattā cil shāwi. pāshī cil shāwi hamū
 bādāni cāg bōwā. mir hāj tāmashāi berāi khōi kirt; lā khōshiān
 hēnāi, dāwāti bō kirt. hāyt rōzhān halpārin, hāyt shāwānish
 cirākhān kirt; hēnāi sādāqāēki zōri kirt, dā rēi khulāi ū tāsādūqi
 sārī sultāni āstambōlē. bā gushādi rōnishtin, hattā sālēki. lā
 20 pāshān halstā mir shēkh cō kōestānē; brāim lā kin mir hājī bā
 jē mā, hattā sālēki di; zistāniān bā sār-dā hāt. rōzhēki brāim,
 cilūi zistānē bō, zhūāni dāgāl khātūn pārikhānē kirt sār bārdi
 kāniē. khātūn pārikhān cōā sār kāniē, brāimōkish kayll bā khōi-
 dā dā ū cū. dāsti dāstōi khātūn pārikhāni kirt, lāēki, kayllākā;
 25 bō rākhist, lāēki bā sār halkēshā; bāski bō kirdā sārīn, dāmi
 bā dāmlawā nā; brāim ū khātūn pārikhān khāwiān lē kāyt. mir
 hāj hār cānd bāngi kirt: „brāim lā kōēa“, kūtīān: „qūrbān, diār
 niā“. mir dācō sār kōshk ū tālārān, tāmashāi qūci qāzāni kirt,
 tāmashāi rāndōli zārzāni kirt, tāmashāi sārī tāfshwēlā; kirt; hīci
 30 wā pēsh cāwi nāhāt.
 kuti: „khulāya, ci-pkām lāu zāmāna?
 „brāim diār niā, dāgāli bēkām dū qsāna“.
 bāngi kirdā šū hamū nōūkārāna:
 „sōrākhī brāimim bō bēzānin; bōc diār niā lērāna?
 35 „halbāttā ziz būa, bō kin mir shēkhī rōiwa, jā awhā khō lā bār
 bāfrē dār nācē šū bāstāzimāna!“
 mir āgār zēini khōi dādā wā dinyāē šū jār bāstāzimāna,

ägâr tāmashâi râzi kânîlê dākîrt, awâ pêkawâ nûstûn brâimók û
khâtûn pārikhâna.

mîr dâlê: „wâg bâ sâri mîn hât, bâ sâri qât kâsi nâhâtî!“

mîr piâwêki tâ'in kîrt: „brâimim bô bêna; bô wâ shêt û hârzâ
dâr-dâhâtî?“

qâsid hâtûa, dûr bâ dûr bâng dëlê: „brâim, wârâ, mîr gâzîd
dâkâtî;

„rôzhi rûnâkid bêcin, shâwi târikid lê bēbê qâtî!“

brâim dâlê: „qâsid, wâi berâdâra, mîr dâmkuzhê, dâmbirê, yân
lâ câu dôst û dizhminân dâmdâtê khâlâtî?“

qâsid dâlê: „bêrâla, nâzânim, nâ dâtkuzhê, nâ dâdbirê, nâ dâdâtê
khâlâtî, nâ dâdâtê bârâtî“.

bâ sâr shânâni-dâ dâdâ kâulêki qâqumî, bâ sâr pêânî dâkîrd
jûtâ kâushêki shâmi, bâ lêwâniawâ dâná qannêki mârpêc;
sâbr sâbr nârm nârm bâ qsâ û guftûgô dâgâl qâsidî bô
lâi diwâni mîri dâhâtî,

sâlâmêki dâkîrd lâ diwâni mirân; hêndêki lâ bâr haldâstân bâ
kâuli, hêndêk bâ sêqalâtî.

mîr dâlê: „alêikumassâlâm û rahmâtullâhi, brâim, sâr câwi bâbi
khôt, bâ khêr nâhâtî!“

dâlê: „mîr, bâ qurbânîd bîm, dâmkuzhî, dâmbirî, yân dâmdâj
khâlâtî?“

dâlê: „nâ dâtkuzhîm, nâ dâdbirîm, nâ dâddâmê khâlâtî;

„hattâ wêstâ amîni mâle mîn bûi, êstâ bâ khuâr û ghâjân dâr-
dâhâtî“.

dâlê: „bâ qsâj shâjtânân dâgâl amîn lâjâl dârhâtî“.

mîr dâlê: „bây mângî kânûné, bâ cilûi zistânê dâbê bérôi; dârid
békâm lâ wâlâyâtî“.

dâlê: „halwêshki khizmâtî bâb û bâpir îngô dâkâm, qât shâyêkim
nâbûa ghâjânâtî“.

dâlê: „brâim, khô mîn bâ qsâj shâjtânân dâgâl nâkirdî; lâ râzi
kânîlê bô khôm bâ câwân aṅgâûtî,

„lâ bô khâtûnêd râkhistîbû lâêki kâuli, bâ sâr halkêshâbû lâi
sêqalâtî,

„lâ lâcki dâmlisî shâkr û shârbâtâû, lâ lâi dikâ nûghl û
nâbâtî,

„simêli brâimi lâ sâr kulmâj khâtûn pārikhânê bû, dâdgût: sônâj

- särkäska, haḡwāli päizè füsli shakhtāi cükälä, lä sär shätt
 û göli mirādāni dābezāuti,
- „khishili khātūnè dājdā lä kāmbarāi brāimi, dādḡut: dā khulā,
 ḡwā qāfilāḡa, lä haḡshār û hāshārkhān û mākarān dahā-
 5 tawā, ḡwā khwāḡa hāsāni baḡrālyā, dāḡḡi zāḡḡ û qōri
 wī bō, dāḡḡirt māmlākāti wālāti“.
- brāim dālè: „mīr, bā qurbānid bīm, ḡwā bā qsāi shāitānān lām-
 nid ḡirt qīna,
- „ḡwā khātūn pārīkhān nābū, ḡwā kizhēki hāririān bō, bō khōm
 10 dāḡauzāndīna.
- „mīr, bā qurbānid bīm, khō khātūn pārīkhān nābū: kizhēki dā
 bōtiān bō, bā khūshk û berāyātīm dāz dāstōi kirdibū.
 lä sūrāti tōm dādūāndīna,
- „pīr baḡ dāstirēki dāstān, du‘ā û sūlām bō, bāmīn dā, bō tōi
 15 dānārdīna“.
- mīr dālè: „brāim, ḡukmā dābè bérōi lä wālātè“.
- brāim dālè: „mīr, lä khōm bē ikhtiyārè!
 „lēm bēḡārā hattā naurōzhè û bahārè;
 „āḡhā ikhtibāriān bō nōūkārī nā, njā bō khōm sär bā khōm
 20 dākām cārè.
- „dizhmīnim zōrin, bō wālāti bābi khōm dācimawā khwārè“.
- mīr dālè: „brāim, ḡukmā dābè bérōi lērākāna.
- „nōūkārēki āmin. būi, ēstā būi ḡhāiāna,
 „lä kin hic kāsī nādmōwā mitmānā“.
- 25 dālè: „mīr, bō khātīri khulāi lēm ḡārā āu zistāna“.
- mīr dālè: „ḡukmā dātīd dākām, nābè bémēni lērākāna“.
- dālè: „mīr, bā qurbānid bīm, dādmērīmā tikāyè sāid û mālanā“.
- mīr dālè: „ḡukmā dārid dākām lä wālāti:
 „piāwēki bē ḡaḡūḡ û bē fārāsāti.
- 30 „āḡār hātīā kin āmin, lä sārīd bō kulāwēki cūāḡḡēcīk. dā pēd-
 dā bō kālāshēki dōmān, dā mīlid-dā bō kārḡēki kurdāti.
- „ēstā ḡāyīl nābūi bā kāyūli, ḡaytū ḡaytū dābakhshī sēḡalāti.
 „hēshtā bāwāḡ rizā nābūi, bā khuār û ḡhāiān dār hātī“.
- dālè: „mīr, bā qurbānid bīm, khō nāni āḡhāyān lä bō nōūkārān
 35 minnātiān nīna,
- „hār nāni khōd bā fikirā, āmāḡi nōūkārī ḡālāndārid bā fikir nīna.
 „ḡatū ḡulēḡ būi lāwāni nīfrīna,

„həyt səlānim sūāl bō kirdi, sēbārim bō dākirdi lā gūēi kārī shīna;
 „bāwāsh qāyil nābūm, bīrdimā āstambūlē khizmāt sultāni āmina,
 „dācūmā kin shūān ū gāwānān, dā qāpēlki kisālān-dā cōrcōrā
 shirim bō tú dāhinā,

„ēstā dālēi: „dārid dākām bā dil ū yāqīna. 5

„mir, bā qurbānid bīm, āgār yēqīn dārim dākāj lā wālāti, bīski
 khātūnē bāmīn bémēnē bā āurishmī dūkānān, kā lā
 rāwāndizē kurābāzzāzān bā tānāfiān rā-dāngāyūti;

„mir, hāniāj khātūnē bāmīn bémēnē bā māngi cārdā ū pāzdāj
 hāzār ū hāy sād mālaikāti jilōkēshā, lā rūi pāk ū 10
 nāpāki dār dāhāti;

„mir, cāwi khātūnē bāmīn bémēnē bāy āstērāj gālāwēzhi dā
 sēbāri niwāshāwē-dā lā haushār ū hājām ū mughāddā-
 mān haldāhāti;

„dāmi khātūnē bāmīn bémēnē bāy finjāni fakhfūrī, kurābābān 15
 sābrkā sābrkā, nārm nārm bā pānjāj mubārākān dāgirt
 lēwiān lē dābezāyūti;

„gārdīni khātūnē bāmīn bémēnē bāy māyināj shē kāhlān, kā
 sūār cākān sūci rikēfiān pē nishān dān lā rālmī baghdāyē,
 lā dū pōli kārāmizāniān dābezāyūti; 20

„bāzhni khātūnē bāmīn bémēnē bāy dāri hūdē, kurāmufirdi bā
 khānjāri nērgizdābān bō dirāgi khēwātē halpārtāyūti;

„siṅgi khātūnē bāmīn bémēnē bāy qāqāzi mārjāni, āgār mālaī
 gaurā lē dādān khāttē, kurāfaqēyān bā qālāmē āngāyūti.

„mir, bā qurbānid bīm, hājfi awīm nākuzhē, āgār dārim dākāj 25
 lā wālāti,

„bō hājfanawā mirdūm, āgār cāwi khātūn pārikhānē lā brālmī
 rābānāj dābinawā qāti“.

mir kuti: „tādārāki bō bēgirin, dāribkājīn“. cūn, kālā ū gōriē-
 kiān bō hēnā; mir kuti: „cilōn hātūa, dābē wāzh bērūā“. cūn, 30
 kārkiēki sipiān bō hēnā, kulāwēki cūārgūécikiān bō hēnā, tūrā-
 kēki nāniān bō hēnā. hattā āy tādārākājān lā mālē miri girt,
 khātūn pārikhān piāwēki bāng kirdibū; hār tādārākēki mir bō
 brālmī girtibū, khātūn pārikhānīsh lērā bō piāwākāj āy tādārākāj
 girt. mir kuti: „brāim, befārmū, bērō“. brāim dāgiri, kuti: 35
 „wāi lā khōm bē sālāya!

„āmāgi dinyāyim cū bā zāya;

- „báfrî hên zóra, dâr nácim lâ rêgáya,
 „mîr, háqqî mín û tú bémênê bô awé rôzhê, kâ khulá diwánê
 dâgirê lâ sâr bârdî sakhrát-ulláya.
 „êstá amin cilôn wâ dâr bekawím; bô hic shârán nácê rêgáya.
 5 „wârâ, mîr, bémkuzhâ; câtirâ; gârdínid búbê khôsh û ázaya;
 „ná wâg gúrg û jânawâr bémkhôn lâ sâhráya.
 „báz nîâ, ágâr atú bémkuzhî, âmâgim nácê bâ záya?
 „ágâr amin wâ còlí kawím, dâr nâkâm hic rêgáya,
 „mîr, áu dâmi hâr atú pê dâbi rûsiyáya“.
 10 dâlê: „bráim, húkmâ nabê bémênî; bô kin mîr shêkhî bérô,
 bâmínit cârâ náyê“.

- bráim dâlê: „mîr, shikâyâti khulát lê dâkâm dâgâli hazrâti
 räsûlulláya“. khâtûn pârîkhân piâwêki tâdârâg bô girtîbû lâ
 câshni bráimi. pîli bráimîân girt, bérûâ. bráim gútî: „âghâ,
 15 bô khâtîri khulâi kâsim dâgâl náyê; zôrim khizmât kirdûa,
 khâliqim pê dâkânê“. pârdâjân bô halgirt, pîli bráimîân girt,
 wâ dâriân ná. khâtûn pârîkhân lâ pisht pârdâj rawâstâbû, pîli
 bráimî girt, piâwâkâj di bâ ré kirt. bráimî birdî shârdlawa.
 jûânû âspêki bú, lâ kin mîr shêkhî hatîbû; hênâi, sé rôzhân áu
 20 jûânû âspê áu nâdâ, hâr kâ û jô û wênjâj dáyê; tâdârâkêki
 câki girt bô sé rôzhâna bô bráimi. sibhâjnê bayâni jûânwâkâj
 zin kirt, lûlênêki áwi gârm hênâ, bâ zîni-dâ kirt, bráimî sûâr
 kirt, áwi bâ rikêfê-dâ kirt. khâtûn pârîkhân dâlê:
 „bráim, ágâr háqqâ, ágâr náhaqqâ,
 25 „ágâr dânzânî kâkâm dârid dâkâ bâ mutlâqqa,
 „lâ sâri khôm-dâ dâná cârshewêki dârai, cûâr târaf mafrâqa,
 „dâcûmâ êkhâkhânê mâle bâbim, bôm dâr dâhênâi jûânwâlêki
 nauzin lâwâni sim bâ tabâqa,
 „hâwârim dâkîrdâ áu khâlâqa,
 30 „ná wâkû sârmâi zistânê láu rêgâi bêtkâ ráqa.
 „bráim, ágâr amin dânzânî hâr miwâni,
 „nâmdâyêst, khizmâti berâi mín békâj, bêciâ astambûlê khizmât
 sultânî,
 „dâcûmâ mâle bâbim, bôm haldâgirtî bârgêki rômiânî,
 35 „dâcûmâ êkhâkhânê mâle bâbim, bôm dâr dâhênâi hudûdêki
 bê nishânî,
 „lâ kâhlâkânî ‘arâbistânî, sûârim dâkîrdî, hic kâs nâzânî.

„bráim, injá bérò, bákhti mín bábânwérâni!
 „dúazdá imám ágáian léd bé dágál gháusi gélâni!
 „bráim, lâ kiním zistánî sákhta, bã sâgh û sâlamâti nâgâjâ
 makâni;
 „mirdîn bô tòça, khâm bô mín mâlwérâni. 5
 „nâciâ ci gorkhânân, kâs bã mäskânéd nâzâni“.
 kiê bú lâ khâtûn pârikhânê û brâimî kôlâwa,
 bângeki khôshiân lédâwa,
 bráim bô mâli mir shêkhi rôî, khâtûn bã khâmgini gârâwa.
 bráim dârôî, lâ sârmân zimâni shikâwa. 10
 bráim dâlê: „réyc sârâdâr nâkâm, lâ khôm mâlwérânê!
 „amín nâzânim, nâ bô gârmênê dâcim, nâ bô kûestânê.
 „khôm dâspêrim bã khulâi û bã pêghambâri âkhiri zâmânê“.
 jûânûi bráim bälâda, bô mâli mir shêkhi bérûâ báy lâwa,
 sé shây û rôzha hâr kâ û jôi khwârdûa, âû nâdirâwa, 15
 lâ tinwân hilâka, hâr khôi bô kâniê kutâwa,
 hattâ nôzhi shéwân dâghil bã kâniê bú, khôi té âwit; hêndi
 âû khwârdawa, cûâr cângôlâ râwâstâwa,
 bráim bê zimâna, hâli nâyên shtâqa câwa.
 jûânû dâ kâniê-dâ lauârâwa; 20
 âgâr jûânû tãmashâi kirt, shây kâmi mâwa. —
 mir shêkh sé zhini bú, shâwê khâuni di, âgâr nûst. lâ
 khâwê rá-pâri; bã zhini gaurâi gút: „khâunim bã brâimlawa
 diwa; bráim zór shulúkhâ“. zhini gaurâi gúti: „dâ khulâ, mir
 háj dâgâli khârâpa; ci gecâlêki bã sâr bënë“. mir khâwi lê 25
 kâutawa. jûânwâkâ sârmâi bú dâ âwê-dâ; jûânwâkâ, âgâr tã-
 mashâi kirt, cûâr târâfi kâniakâi bâfr bú; khôi firâi dá. bráim
 kâut dâ nêû âwê, sâri lâ sâr bâfrê bú, jûânâkâ cú dâ hâsâri
 mirlawa. mir disân brâimî dâ khâwê hát, zhini gaurâi rást kir-
 dawa, kuti: „hâr brâimim dâ khâwê dé, bráim shulúkhâ, bânge 30
 kûêkhâdârkî kâ, tãmashâi rêi kâniê bekâ, bészânê, hic hást û
 khúst niâ lâ lái kâniê khumârôê“. kûêkhâdârk cú, tãmashâi
 kirt, jûânwêg dâ hâsâre-dâya; hâr cândi daurâi dá, bôî nâgîrâ;
 hâwâri hênâ bô miri, kuti: „mir, qûrbân, lâ rêi kâniê hic diâr
 niâ, ammâ jûânwêg bã zinawa dâ hâsâre-dâ nâgîrê, nâshim- 35
 nâsia“.
 khânúm dâlê: „wâllâhi, piâwi gaurâ ikhtibâri bô kâz niâ!

- „áu jûânûi bráimî mälâzêndinána, mîr hâjâ gulâ dâri kirdia.
 „awâ bô érâ hâtûa bâ humêdia,
 „lâ rêê sârmâyê birdûia bâ bêkâsia.
 „khułâkâj, mîr, hattâ râzi kânîê bécin, bézâni, hic rê û shûêni
 5 diâr nîa“.
 kiê bú lâ khânúm û mirî tawâwa,
 miliân lâ rêi kânîê nâwa,
 dâcûnâ kânîê, tãmashâ dâkân, râshâyêk dâ kânîê-dâ mahtâl
 mâwa.
 10 nâjânwêrâ bécinâ sâri, khânúm û mirî tawâwa.
 hâwâriân dãnârdâ nôûkârân, lâ makhlûqiân dâgêrâwa,
 makhlûqiân bâ sâr wâr bô, khânúm nârdî cirâ fânôsi hênâwa.
 tãmashâiân dâkîrdawâ, awâ bráimâ lâwê mahtâl mâwa.
 khânúm dâlê: „dlûta, awâ fâiwâzi âmâgi bráimid dâwa?
 15 „awâ khizmâtkârâkâj tôêâ, hâut sâlâni atú bâ kârê gêrâwa;
 „êstâ bâ qini tú bâ cilûi zistânê lâ kin mîr hâjâ gulâj dâr
 kirâwa.
 „khułâkâj, belâ haligrin, bibâjnawâ, bézânin mirdûa yânâ mâwa“.
 mîr kutî: „wârin, hâligirin“. khânúm kutî: „tãmashâi mirî când
 20 nâtawâwa!
 „wârâ, yân bâ kôli minî-dâ dâ, yân bô khôt hâligira; awâ
 gâlêki âmâgi kêshâwa“.
 mîr haligirt hattâ dâtûânê, gâlêk mândû bú, khânúm dâzânê;
 dâlê: „bráim, lâ sâr atôm lê birâ rêi guzârânê“.
 25 khânúm bâ âmêzê haligirt tâ birdiâ bálakhânê.
 khânúm dâlê: „êstâ dâbê hammâmi zhinâni bô bêkâjn“.
 mîr kutî: „bâ câwân, hâr ci bôî cåkâ, wâi bô bêkâ“. hênâi,
 bráimîân rût kirdawâ, lêrâjân dirêsh kirt; hâr sê zhini mirî hátin,
 rûtiân kirdinawâ rût: yâkiân lâ bârâwâ pêwâ ná, yâkish lâ
 30 pishtawâjân pêwâ ná, awî dikâshiân lâ sâr dirêsh kirt, hattâ
 sahât û niwêki. bráim dâ neû zhinâkân-dâ âraqâj kirt.
 kâ cáwi halênâ bástâzimâna,
 dâlê: „khułâya! awâ hammâmi zhinâna.
 „âmin dûênê lâ gârmênê bûm lâ kin khâtûn pârikhânê; êstâ
 35 cí dâkâm lêrakâna?
 „âgâr mîr pê bézânê, âmin cí-pkâm lâ khâjâlâtiâna?“
 âgâr zhini gaurâj mirî wâ dâbinê,

báñg dāká: „mír, bráim cáka; mákêsha khâm ú nisriné“.
 ägâr khánúm wái dâzâni tâwáwa,
 zhinákâni bírdin báu láwa;
 bráim bã tâqitâné dâ jêi-dâ máwa.
 dälé: „khäjâlâtim, khuláya! cím lê qaumáwa!“ 5
 zhinákâni di halstán, muzhdájân bô miri hênáwa;
 suhbâtîân dâgál miri kírt: „mír, ðammâmi zhinân wáya, mirdûi
 pé zindú kiráwa“.
 khánúmi gaurá halstá, dástéki bárgi miri bô bráimi hênáwa;
 dábâr bráimôki kírd; bráim lâ jêi khói halstáwa, 10
 cú, lâ miri kírt sáláwa.
 mír yák pé lâ bárî bilínd bú, dásti d’ástói kírd, máci kírdin hâr
 tik cáwa,
 bráimi lâ kine khói róná, dälé: „dâgál mir háji cím lê qaumáwa?
 „mír háj bôc wá atói kirdótâ khâm; khulá khátún pärikhâni 15
 bätú dáwa“.
 hâr cândi kirmák ú gúâr ú môr ú añgustiláj khátún pärikhânêa,
 bráim hamú dâgáli khói hênáwa.
 khánúm haligírt, nâyêsh, mír awânáj hékawé bã cáwa.
 când sháu ú rôzhân bráimi lâ kine khói dânáwa, 20
 dälé: „rêi kûéstânê bébêtawa, dânérím khátún pärikhân bêtä
 êra, dâtánkâm bã búk ú záwa“.
 ägâr bráim áu qsáj lâ miri blst tâwáwa,
 sháwé hattá rôsh, sawátéki péidá kirdíbú, gíl ú pâlñi bô qándli:
 mämákoiân kêsháwa. 25
 rôzhêki kuti: „mír, bã qurbánid bím, sári kûéstânân rázh bälág
 bú; báfr lâ hie kûê námáwa“.
 khánúm pékâni, kuti: „mír, tãmashái bráimi ká, hêshtá niwáj
 zistâni nábûa; sháwé hattá rôsh áu faqîrá gili bã kól
 kêsháwa. 30
 „áú zâkhmâtâshi hâr wák khizmâti tôêa, ägâr atói dâ kúcá ú
 kôlánân géráwa.
 „mír, nábê ci kârân békâj, hattá kári bráimôki dākáj tâwáwa“.
 mír haligírt, qâqázêki núsi bô mir háji: „bérála, bã sári
 mín bráimi bê kájf nâkâj, zór âmânád bé, páki nâkhâj lâ sâr 35
 máli dinyâê; ammä kárêki zór gaurá hátótâ bäre sultâni
 astambúlê dâ sári kirdúm bô fârshêki; sâd kâsim hênáwa, kâs

bāshārī nākā, bā kās nākirē. āgār khātūn pārikhānē nānēri, hār tīkmān dākhinkīēnīn; hār wāzēki dākāj khātūn pārikhānē bēnēra. āmmā bā khātīrī mīn zōr nigāhdāshtī brālmī bēka, āmānāti mīna, lā kin aṭōm dānāwa“.

5 āgār ēlci āu qāqāzāj bīrd bō mīr ḥājī khwēndirāwa.
mīr ḥāj gushādī lē pēidā bú, kutī: „lēi gārā, brālm nāmāwa“.
dā sārī khātūn pārikhānēi kīrt: „tādārāki khōi bēgirē, sāfārī lā bārā, kākīm khārāpī lē qaumāwa“.

khātūn pārikhān dālē: „bā khulāi, āmīn nācim bāu lāwa“.
10 mīr ḥāj dālē: „biānūān nābinē, lēm nāgirē mānē; dābē bēruā sibḥājānē“.

tādārākiān gīrt tāwāwa,
khātūn pārikhāniān dā zāmbilān nāwa,
āwtiānā shānī khōiān, rāiān-kēshāwa.
15 kutī: „mīr ḥāj, bērālā; dāulād zīād ū māliāwa!“
hattā wākū ēwārēiān kēshā, ēwārē daghlī bā kānlā khumārōē kirāwa.

mizgēni bā mīr shēkhī dirāwa.
mīr shēkh lā jēi khōi halstāwa,
20 nārdī, dāhōl ō zurnāi hēnāwa,
lōtī ū rāqqās durūs kirāwa,
sāz ū caqānī lēdāwa,
dāwātēki khōzh girāwa,
ḥāyt rōzhān bū tāwāwa.

25 mālā faqēyān hēnāwa,
āwānīsh pāk qōliān kēshāwa.
kāri hār tīkān bū tāwāwa:
mubārāg bē būk ū zāwa. —
raḥmān bākīr rāwāstāwa,

30 āu bājītaj kirdūa tāwāwa,
lā nēū kurdī zōr bānāwa,
lā sābālāghē dānirāwa,
ḥūkmī khārījāgartā bāwlī dirāwa.
alḥāmlāi kāremān tāwāwa. —

35 *Sprichwort:*

wāk brāimōki ba cilōi zistānē dārid dākām lā wālatē.

برایموک فرزند ملازین الدین بود، به نوکری نزد میر شیخ آمد. میر شیخ و میر حاج برادر بودند. برایموک آمد. آنان را خدمت کرد، تا هفت سال. از آن پس میر شیخ جذام گرفت. برایموک خاتون پریخان را دوست می داشت. "خاتون پریخان خواهر میر شیخ و میر حاج بود. خاتون پریخان گفت. ابراهیم تو از میر شیخ دست برمدار.

او را به فرنگستان ببر به نزد حکیم، انشاء الله او را بهبود ببخش من مال تو هستم. آورد الاغی و تیری^۱ به او داد، تا از مخارج (زاد و توشه راه) آن اندازه که می توانست به همراه ببرد، زر به او داد، چادری دادش. ابراهیم آن را بر بالای الاغ سایه بان کرد. برش داشت رفت. سه سال با او گدایی کرد. سپس حرف خاتون پریخان را گوش نکرد، برش داشت او را به استانبول برد. یک سال در استانبول بود، روزی سلطان (عثمانی) به نماز جمعه تشریف برد. ناخوشان بسیار بودند، سلطان به آنان انعام داد. میر شیخ گفت. ابراهیم. تو چیزی مستان. چیزی نگرفت. به سلطان عرض کردند. این مریض چیزی نخواست.

ابراهیم گوید.

قربانت شوم سلطان کارها از خدای و پیغمبر آخر زمان برایم تمنایی کن. یا که بهیرم یا این که از تنگنایی خلاص شوم اشانی. ماشاء الله. ترحم سلطان چنین است. بر روی جای نماز او را دعا می کرد

۱- تیر *tēr* عبارت از جوانی است که دارای دوتان همسان باشد و بر پشت الاغ اندازند از دو سوی آویزان شود. تیر دارای دو جوال *jawāl* است، خورجین.

به درگاه خدا (از برای او) لابه می‌کرد ، برای روح حضرت رسول‌الله فاتحه می‌خواند .

نماز جمعه را ادا می‌کردند ، مخلوق همگی دعا می‌کردند ، سلطان برمی‌خاست ، به منزل برمی‌گشت ، رو به عقب (می‌آمد) به راست میر شیخ می‌رسید ، میر شیخ او را به فریاد می‌خواند . برایموک می‌گوید . امان است (فریاد مکن) این امین خداست .

سلطان استانبول است . تنگنایی است ، شفاعت می‌کند در روز *قالو ابلی* میر می‌گوید . برایموک دامن سلطان را برایم بگیر ، بلکه برایم دعا کند سلطان فرمود . ابراهیم . برخیز . به درگاه (ما) بیا تا برای امیرت دوایت دهم . ابراهیم به سوی درگاه سلطان استانبول گریخت ، آنجا ایستاد ، سلطان التفات کرد برای میر شیخ دوا فرستاد .

میر شیخ فرمود . ابراهیم ، برای خدمت کردن (به من) ، چاره‌اش نمی‌کنم (دین تو به من ادا نمی‌شود) .

آقایی و مال دنیا در چنگم نمانده‌است (تا با مال دنیا دین ترا ادا کنم) از ترس میر حاج ، برادرم ، کاری از من ساخته نیست (جز این که ، که) خاتون پریخان بن پشک خودما ست . با کوشک و بالاخانه و جاه و مکانش به تو دادم .

ابراهیم گفت ، آقایی من ، خداوند به همراه پیغمبر آخر زمان ترا خلاص کند .

در حق من التفات کردی ، از طریق سازش (خواستی که زندگی من نیز سرو سامانی یابد) .

اگر تو مرا خلعت داده‌ای . باید سلطان استانبول بر این کار آگاه باشد . ابراهیم

۱ - اشاره به آیه . "الست بر بدم قالو ابلی" است . ممکن است در اینجا مراد روز قیامت باشد .

۱ - بن پشک . *b n p šk* عبارت است از دختری که در خانواده او را برای یکی از برادرهایش تعیین کرده باشند ، تا برادرش بتواند او را به شوهر دهد و با شوهر دادن او خواهر یا یکی از زنان وابسته شوهر او را خود بهزنی بگیرد .

از خوشحالی پر می زد می گفت .
 مقصودم از کار حاصل شد (منظور میرشوخ است)
 ابراهیم که این سخن را از میرشوخ به تمامی می شنید ،
 در حال عریضه ای نوشت ، مهر میرشوخ را بر آن زد . به درگاه برد ، به (دست)
 پرده دارداد ، به خدمت سلطان رساندندش . سلطان در حال آن عریضه را جواب
 داد .
 برایش (این) دو کلمه را نوشت . خداوند به او داده است ، به عقدش در آمده
 است .
 سلطان فرمود . برای میرشوخ دعا کردم از من پذیرفته شده است . برایموک مزده
 و مزدگانی را برای میرشوخ آورد .
 آقای من . هر کسی که به این درگاه بیاید ، ایمان او کامل است
 میرشوخ فرمود . ابراهیم . من چشم نمی بیند تو فرمان سلطان را برایم برخوان
 (تا) بدانم چه نوشته شده است .
 عرض کرد . در روی تو به تمامی نمی توانم سخن بگویم ،
 فرموده است برای میرشوخ دعا کرده ام . از من پذیرفته شده است آن دیگر (بقیه اش)
 را نمی دانم که چیست . دیدند که رومی از آن سوی (می) آمد ، ابراهیم گفت .
 قربانت شوم . رومی . این نامه را برای آقای من به تمامی برخوان .
 رومی عرض کرد . (نامه حاکی از) این است که خاتون پریخان به ابراهیم داده شده
 است . میرشوخ گرفتش ، بر سر ، سرخود نهادش . گوید . ابراهیم . بحمدالله
 مقصود و مراد تو نیز تمام شد (حاصل شد) .
 سلطان به تو التفات کرده است ، اینجادیگر کاری نداریم . خود را تدارک دیدند ،
 روی به عقب برگشتند (به سوی محل خود) یک سال آزرگار راه می رفتند ، روی
 زمستان را به خود ندیدند .
 با خیر و سلامت به کوهستان رسیدند !

وقتی که کاملاً " به ولایت رسیدند
روزی بر سرچشمه برای میرشیخ چادر زد .
چادر زدند ، کشکول را به دست گرفت ، پیش شبان رفت . گفت . اندکی مرا شیر
ده ، برای این ناخوش است ، نانمان خشک است ، نمی‌تواند (آن را) بخورد . آورد
برایش تردید کرد ، کپه‌ای از سنگ آنجا بود ، برد در آن جا جلو افتاب
نهاد . ماری از (میان) آن سنگ بیرون آمد ، شیر را سرکشید ، شیر را نوشید ،
بعدا " استفراغ کرد ، شیرخود به خود شروع به جوشیدن کرد . ابراهیم (این
احوال را) دید ، گفت . باشد این می‌میرد ، از کول من می‌شود (از دست وی آسوده
می‌شوم) هفت سال است که من با این زحمت می‌کشم (نارحتی‌های او را
تحمل می‌کنم) خاتون پریخان به عقد من درآمده است ، بدون تردید از آنان
می‌ستانم .

آن خوردنی را آورد ، پیش میرنهاد ، میر خوردش ، گفت . ابراهیم .
هفت سال است من ناخوشم ، هیچگاه خوردنی چنین (خوشی را) نخورده‌ام .
گفت . میر . گوارای جانت باشد . برخاست ، شب به (میان) آبادی رفت . هفته‌ای
در آنجا نشست ، فردا که نگاه کرد (دید) از تمام بدن گوشت برآمده بود (پوست
انداخته بود و گوشتش پیدا بود) قاصد پیش میرحاج فرستاد گفت . از تمام بدنش
گوشت برآمده است ، من چه کارش کنم ؟ فرستاد بیست باقمان پنبه برایش خرید ،
میرشیخ را در آن نهادند ، تا چهل شب ، پس از چهل شب تمام بدنش خوب شد
میرحاج به برادرش نگاه کرد (دیگر از او دوری نجست ، و توانست در رویش
بنگردد) . از خوشحالی آورد . برایش داوهت^۲ کرد . هفت روز رقصیدند ، هفت

است از نواحی اطراف سردشت و مرکز حکومت در شهرک ربط‌گنونی
که سابقاً " آنرا " غومارو *umārō* " می‌گفته‌اند .
شاید غومارو *umārō* " یا " خومارو *Xumārō* " مراد شهرک
خورماله باشد که در منطقه شهر زور است .
۱- واحد وزن است اندکی از ۱۶ کیلو بیشتر
۲- رقص و شادمانی کردن به هنگام عروسی .

شب نیز چراغانی کرد، آورد صدقهٔ بسیاری در راه خدا و تصدق سر سلطان استانبول کرد. با گشاده (روبی) تا یک سال نشست. از آن پس میر شیخ برخاست، به کوهستان برگشت، ابراهیم پیش میر حاج برجای بماند. تا سال دیگر، زمستان بر سرشان آمد.

ابراهیم، روزی چله زمستان بود، (که) با خاتون پریخان ژوان کرد، بر روی سنگ چشمه، خاتون پریخان بر سر چشمه رفت. ابراهیم نیز پوستین پوشید و رفت. دست در گردن خاتون پریخان کرد، نیمه‌ای از پوستین را برایش پهن کرد، نیمه دیگر را بر رویش کشید، بازویش را برایش بالش کرد لب بر لبش نهاد، ابراهیم و خاتون پریخان خوابشان برد. میر حاج هر قدر صدا کرد ابراهیم کجاست؟ گفتند. قربان پیدایش نیست. میر بر بالای کوشک و تالارها رفت به قوچی قه‌زهن، رهندول زهرزایان، سهری‌ته شویله‌ی نگر بست چیزی به پیش چشمش نیامد، گفت. خدایا در این زمانه چه کنم؟

ابراهیم پیدایش نیست تا باوی دو (کلمه) سخن گویم، همه نوکران را فرا خواند.

سراغ ابراهیم را بگیرید. چرا در این جا پیدایش نیست؟ شاید قهر کرده است، پیش میر شیخ رفته است، حال به خاطر انبوهی برف (راه) به در نمی‌برد، این زبان بسته.

میر اگر (دوباره) به دنیا خیره می‌شد این دفعه، زبان بسته اگر به راستای چشمه می‌نگریست، (می‌دید که) ابراهیم و خاتون پریخان با هم خوابیده‌اند. میر می‌گوید. چنانکه بر سر من آمده است. بر سر هیچ کسی هیچگاه چنین نیامده است.

میر مردی را تعیین کرد، ابراهیم را برایم بیاور. چرا چنین دیوانه و

۱ - محل ملاقات عاشق و معشوق. قول و قرار.

۲ - نام محل‌های مختلف در کوهستان "لاجان" از توابع، پیرانشهر.

هرزه در آمدی؟"

قاصد آمده است ، از دور صدامی زند ، ابراهیم ، بیامیر ترا صدا می زند .
روز (های) روشنت بروند ، شب (های) تاریک از تو قحط شوند .
ابراهیم می گوید . قاصد ای برادر . میر ، مرا می کشد ، می برد یا در پیش چشم
دوست و دشمن مرا خلعت می دهد ؟
قاصد می گوید . برادر . نمی دانم آیا می کشدت ؟ می بردت ؟ خلعتت
می دهد ؟ براتت می دهد ؟

پوستین قاقمی را بر شانهاش می انداخت ، یک جفت کفش شامی را می پوشید ،
قهننه^۱ مارپیچی را بر لب می نهاد ، آرام ، آرام ، نرمک ، نرمک ، با گفتگو
کردن و قصه گفتن با قاصد به سوی دیوان میر می آمد .
بر (نشستگان در) دیوان میر سلام می کرد ، (به احترامش) بر می خاستند ، عدهای
با پوستین^۲ (و) عدهای با سی قهلات^۳ میر می گوید . علیهم السلام ، رحمه الله ابراهیم
(قدم) بر چشم پدر خود ، خوش نیامدی .

می گوید . میر . قربانت شوم . مرا می کشی ؟ می بری . یا مرا خلعت می دهی ؟
می گوید نه می کشمت ، نه می برمت ، نه خلعتت می دهم ،
تاکنون امین (مورد اعتماد) خانه من بودی ، اکنون خوار و خائن در آمدی .
می گوید به سخن (چینی) شیطانان با من لج کردی .
میر می گوید . در این ماه (که) کانون است ، در این چله^۴ زمستان باید بروی ،
(شایسته است) ترا از ولایت بیرون کنم .

۱- چوب سیگار بلندی است که غالباً " برای تزیین آن را پیچ در پیچ می سازند .
۲- منظور از کسان با جاه و جلالی است که می توانسته اند پوستین بپوشند و با
پوستین در حضور امیر ، بنشینند .
۳- *sēqalāt* در روایت دیگری که از این منظومه در دست داریم به صورت صفتی
برای پوستین به کار رفته است ، در این صورت ، شاید به معنی "سه لایه" باشد ،
یعنی پوستینی سه لایه که هر لایه ای از آن از چیزی ساخته شده است .
این چنین پوستین بسیار با ارزش است ، در چند مصراع بعد نیز می گوید بر
سروی لایه^۴ دیگری (برای پوستین ؟) از "سی قهلات" را بر سروی کشیده بودی و
این می رساند که این واژه صفتی است .

گوید. از زمانی که پدر و پدربزرگ شمارا خدمت کرده‌ام، هیچگاه (به اندازه) یک شاهی خیانت نداشته‌ام.

گوید. ابراهیم من با سخن (چینی) شیطانان با تو نکردم، خودم به چشم خودم ترا در راستای چشمه دیدم.

لایه‌ای از پوستین را برای خاتون گسترده بودی، لایه دیگر سی قهلات بر سرش کشیده بودی.

از سوئی شکر و شربت می‌لیسیدی^۱، از دیگر سوی نقل و نبات را^۲.

سبیل ابراهیم برگونه (های) خاتون پریخان بود، (آن سان) که گویی خشنسار است که در سرمای کوچک (در) اوایل پاییز بر روی استخر مرادیان^۳ در حرکت است.

زینت آلات خاتون (که) به کمر ابراهیم می‌خورد، گویی. خدایا این قافله است، از افشار و هشرخان و (بازارهای) مکاره برمی‌گردد این خواجه حسن بصری^۴ است، صدای زنگوله (اسبان) او بود، ولایت و مملکت را در بر گرفت.

ابراهیم می‌گوید. میر. فدایت شوم، این (از) سخن (چینی) شیطانان است که از من کینه (به دل) گرفته‌ای.

این خاتون پریخان نبود، دختری، از (دختران) حریری بود، برای خود زمین زده بودمش.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

- ۱- در متن " *danlōy* " آمده است که ظاهراً " اشتباه چایی است و باید " *damlēsī* " باشد چه " *damlēsī* " یعنی می‌لیسیدم.
- ۲- در کردی مرغابی نر را غالباً " سونه‌ی سه‌سه‌وز " یعنی مرغابی سرسبز می‌گویند، در مهاباد نر آن را " سونه " و ماده آن را " بوره " می‌گویند.
- ۳- نام یکی از ایل‌های کوچ‌نشین جاف است. رک. محمد رسول (هاوار) " پییره میردی نه مر بغداد ۱۹۷۰ ص ۱۱۵.
- ۴- افشار ناحیه‌ای بین تکاب، شاهین‌دژ و میاندوآب، هشرخان، بندر آستراخان در دهانه رود ولگا.
- ۵- شناخته نشد.
- ۶- شهرکی است در حوالی کوی سنجق در کردستان (اکنون در عراق است).

میر. فدایت شوم، این که خاتون پریخان نبود، دختری از (دختران) ده بوتیان بود، به خواهری و برادری دست به گردن او می‌کردم، از سوی تو با او سخن می‌گفتم.

پُر یک دستمال به وسیله من ترا دعا و سلام (احوال‌پرسی) می‌فرستاد، میر گوید. ابراهیم. حکم است باید از ولایت بیرون بروی.

ابراهیم می‌گوید. میر. وای بر من بی اختیار.

تا نوروز و بهار مرا مهلت ده.

آقا برای نوکر اختیار ندارد (لازم نیست که مرا خبر کنی) من خودم چاره‌سازی کار خود را می‌کنم.

دشمن بسیار دارم، رو به سوی ولایت بدر (یم) سرازیر می‌شوم.

میر می‌گوید. ابراهیم. حکم است که باید از اینجا بروی.

نوگری امین بودی، اکنون خائن شده‌ای.

پیش هیچ کسی مطمئن نمانده‌ای.

میر گوید. میر. خدای را، این زمستان مرا مهلت ده.

میر می‌گوید. حکم است بیرونت می‌کنم، نباید اینجا بمانی.

میر گوید. میر. قربانت شوم، شید و ملا به التماس می‌فرستم.

میر می‌گوید. حکم است، از ولایت بیرونت می‌کنم.

مردی حق‌ناشناس و بی‌فراست هستی وقتی که نزد ما آمدی کلاه چهارگوشه‌ای پر سرداشتی، یک جفت کلاش (دست‌ساخت) دوم درپاداشتی، یک که رگ

- ۱ - میتواند ماه اسفند باشد. در کردستان اسفند ماه را نوروز می‌گویند. قابل مقایسه با نوروز ما *norzema* طبری که نام ماه اسفند است. (تذکر آقای دکتر علی‌حسینی).
- ۲ - نوعی از گیوه دست‌دوز است که زیر و رویه آن را از پارچه و غالباً از مویز می‌بافند، که بهترین نوع آن را *dom* می‌بافند. دوم ها کوچ نشینند.
- ۳ - پوستین بدون آستین و دامن است و می‌توان آن را درگردن‌گره زد، غالباً شبانان برای محافظت از باران و سردی هوا آن را می‌پوشند.

کردی در گردن کرده بودی .
 اکنون حتی راضی به پوستین نیستی ، هفته به هفته ،
 سی قهلاتی را می بخشی .
 به این هم رضاندادی ، خوار و خائن در آمدی .
 می گوید . میر . قربانت شوم . نان اربابان برای نوکران منتهی ندارد فقط نان خود
 را به یاد داری ، مروت نوکر بیچاره را به یاد نداری ، تو جذامی بودی ، پیس ،
 هفت سال برایت گدایی کردم ، ترا به استانبول به خدمت سلطان امین بردم ،
 به پیش شبانان و گاوبانان می رفتم ، در کاسه لاک پشت ها ، جرعه جرعه برای تو
 شیر می آوردم .

اکنون می گویی با دل و یقین (بدون تردید) بیرون می کنم .
 میر . قربانت شوم . اگر به یقین مرا از ولایت بیرون می کنی ، زلف خاتون در نظرم
 ابریشم دکانها است که در رواندز پسران بزازان بر طناب می انداختند (کنایه
 از دارازی و زیبایی زلف خاتون است) .
 میر . گونه خاتون در نظر من ماه چهارده و پانزده (است) با هزار و هفتصد
 فرشته جلو دار از روی پاک و ناپاک (تیرگی ابر) بیرون می آمد .
 میر . چشم خاتون در نظرم همان ستاره ^۱ گلاوژ ^۲ است (که) ثلث آخر نیمه های
 شب در افشار و عجم و مقدمان طلوع می کرد ، دهن خاتون در نظرم همان فنجان
 فغفوری است ، (که) پسران اربابان آرام آرام ، نرم نرم ، با پنجه مبارکشان
 آن را می گرفتند (و) به آن لب می زدند .

- ۱- چون در قبال خدمتی است که انجام می دهند .
- ۲- یکی از شهرهای شمال شرقی کردستان عراق است .
- ۳- *galāwēž* به احتمال قوی ستاره شعری پیمانی است که در کردستان طلوع
 آن بشارت خنک شدن هوا است . در تقویم محلی کرد مرداد (و گاهی شهریور) را
 گلاوژ می نامند . طلوع گلاوژ در حدود نیمه مرداد است .
- ۴- *muḡadamān* نام محلی است . شناخته نشد .

دردن خاتون در نظرم اسب شی گھلان است که سوار کاران نوک رکاب را به ان نشان می دادند ، در ماسه زار بغداد در تعقیب دسته آهوان (رکاب) می زدند . بشن خاتون در نظرم درخت عود است (که) تنها پسر (خانواده) با خنجر نرگزدبان برای تیرک خیمه آن را می برید .

سینه خاتون در نظرم کاغذ مرجان است که ملا بر آن خط می نوشت ، طلاب به آن قلم می زدند .

میر . قربانت شوم ، تو مرا از ولایت بیرون می کنی (این) افسوس مرا نمی کشد . از این افسوس مرده ام که چشمان خاتون پریخان بر ابراهیم بینوا قحط می شوند . میر گفت . او را تدارک ببینید ، بیرونش کنید . رفتند گیوه و جورابش را آوردند ، میر گفت . هر طوری که آمده است باید به همان وضع برود . رفتند الاغی سفید ، دلاهی چهارگوش ، توبره ای از نان برای او آوردند . تا که در منزل میر این تدارک را (خواستند) برای ابراهیم بگیرند ، خاتون پریخان مردی را صدا زده بود ، هر تدارکی را که میر برای ابراهیم دیده بود خاتون پریخان نیز همان تدارک را برای آن مرد این جا (در منزل خود) دید ، میر گفت . ابراهیم . بفرما . برو . ابراهیم گریه می کند (و) می گوید .

وای بر من بی حرمت . پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مروت دنیائیم ضایع شد . رتال جامع علوم انسانی

برف چندان زیاد است ، راه را به در نمی برم . میر . حق من و تو بماند تا روزی که خداوند بر روی صخره الله دیوان می گیرد (به داد خواهی می نشیند) اکنون چگونه بیرون بروم ؟ به هیچید از شهرها راهی نمی رود .

میر . بیا مرا بکش ، بهتر است ، گردنت آزاد باشد . (در ذمه من نباش) .

۲ - یک نژاد اسب . در منظومه سوارو هم آمده بود . نک . پژوهشنامه موسسه آسیائی

شماره ۲ (۱۳۵۴) ص ۶۲ . گھلان منسوب به کحل است .

۳ - خنجر تیز . دبان . نوعی پولاد که از آن خنجر می سازند . رک . فرهنگ خال .

تا این ده گرگ و جانور مرا در صحرا بخورند .
 چه اگر تو مرا بکشی مروت من ضایع نمی شود .
 اگر به بیابان بیفتم ، راهی را به در نمی برم
 میر . آنگاه تنها تو روسیاه خواهی شد .
 می گوید . ابراهیم ، حکم است نباید که بمانی ، نزد میر شیخ برو ، چاره‌ات با من
 نیست .

ابراهیم می گوید . میر ، از تو به خداوند و حضرت رسول الله شکایت می برم .
 خاتون پریخان مردی را به همان گونه که ابراهیم را تدارک دیده بودند ، تدارک دید ،
 بازوی ابراهیم را گرفتند که برود ، ابراهیم گفت .
 آقا . خدای را ، کسی مرا همراهی نکند ، بسیار خدمت کرده‌ام ، مردم بسه من
 می خندند ، پرده را بالا زدند ، بازوی ابراهیم را گرفتند ، بیرونش کردند . خاتون
 پریخان در پشت پرده ایستاده بود ، بازوی ابراهیم را گرفت ، و آن مرد دیگر را
 (که خود تدارک دیده بود) روانه کرد ، برد ابراهیم را مخفی کرد ، ذره اسبی از
 سوی میر شیخ برایش آمده بود آورد ، سه روز این کره اسب را آب نداد ، فقط
 گاه و جو و یونجه به آن می داد ، ظرف این سه روز برای ابراهیم تدارک خوبی را
 دید . فردا (ی آن سه روز) ذره اسب را زمین کرد . آفتاب به ابی را که گرم کرده بود ،
 بر روی زین ریخت ، ابراهیم را سوار کرد ، آب بر روی رکابش ریخت ، خاتون
 پریخان می گوید .

ابراهیم . اگر به حق است و اگر ناهق است

اگر می دانستم که برادرم به یقین بیرون می کند

چادر دارایی چهار سوی معرغ را بر سر خود می نهادم .

به اخته خانه ، خانه پدریم می رفتم ، کره اسب نوزین را از آنها که سم طبق

هستند برایت بیرون می کشیدم .
 به سوی این خالق فریاد می کردم .
 نکند سرمای زمستان در این راه ترا یخ بزند .
 ابراهیم . اگر می دانستم تو مهمان هستی (با این نظر به تو نگاه می کردند)
 نمی گذاشتم برادر مرا خدمت دنی ، در استانبول به خدمت سلطان بروی . به خانه
 پدریم می رفتم (یک دست) لباس رومی برایت برمی داشتم . به اخته خانه ، خانه
 پدریم می رفتم ، حدود^۱ بی نشان را برایت بیرون می کشیدم ، از (اسبان) گچسل
 عربستان ، ترا سوار بر آن می کردم ، نمی گذاشتم کسی بفهمد .
 ابراهیم . حال برو ، از بخت من خانه خراب است (که تو از من دور می شوی)
 دوزاده امام ، به همراه غوث گیلانی^۲ بر (احوال) تو آگاه باشند .
 ابراهیم . به نظرم زمستانش سخت است . به سلامت به جایگاه نمی رسی .
 مردن برای تو است ، غم برای من خانه خراب .
 به هیچ گورستانی نمی روی (دفن نمی شوی) کسی مسکنت را نمی داند .
 ده بود مانند خاتون پریخان و ابراهیم گل روی^۳
 آواز خوش می خواندند .

ابراهیم به سوی خانه^۴ میرشوخ رفت ، خاتون ، غمناک برگشت .
 ابراهیم می رفت ، در^۵ (اثر) سردی (هوا) زبانش شکست از حال و هوش رفت .
 ابراهیم می گوید . از راه (و پیرام) سرگردانی^۶ اورم . وای برخودم که خانه خرابم

۱ - نام دو نوع از نژاد اسب است که به خوبی معروفند . پیش از این کحلان به دار
 رفته بود . نک : ص ۶۲ .

۲ - مراد ، شیخ محیی الدین ابومحمد عبدالقادر گیلانی معروف به غوث گیلانی
 است . او از سادات رفیع مرتبه^۷ حسنی و از اقطاب و مشایخ نامدار صوفیه در قرن
 ششم هجری بود . برای مزید آگاهی رک . رشید عیوضی . مختصری در شرح حال و آثار
 شیخ عبدالقادر گیلانی . نشریه دانشگده ادبیات و علوم انسانی تبریز ، سال ۲۵
 شماره ۱۰۷ پاییز ۱۳۵۲ ص ۳۶۱ .

۳ - در متن گولاو آمده است ، به نظر نگارنده اشتباه چایی است و باید گولباو
 باشد که به معنی گل روی ، گلرخ ، خوش قد و قامت است .

من نمی دانم (که) آیا به سوی گرمسیر می روم یا به سوی سردسیر می روم خود را
 به خدا و پیغمبر آخر زمان می سپارم .
 کره اسب ابراهیم بلد است که به سوی خانه میر شیخ برود ، سه شبانه روز فقط
 گاه و جو خورده است ، آب داده نشده است ، از تشنگی به هلاکت افتاده ، به
 سوی چشمه شتابان است .
 تا هنگام نماز مغرب داخل چشمه شده خود را در آن انداخت ، فراوان آب خورد
 چهار دست و پای ایستاد (از حرکت افتاد) هیچیک از چشمهای ابراهیم بیزبان
 (مظلوم) باز نمی شود .
 کره اسب در (کنار) چشمه چرید
 کره اسب که نگاه کرد (دید) کمی از شب مانده است .
 میر شیخ سه زن داشت وقتی که خوابید ، شب خواب دید ، از خواب پرید ، به
 زن بزرگ گفت .
 ابراهیم را به خواب دیدم ، ابراهیم بسیار پریشان است ، میر حاج (که) با او بد
 است ، (می خواهد) چه بلایی بر سرش بیاورد ؟
 میر دوباره خوابش برد ، کره اسب در میان آب سردش شد ، نگاه کرد
 دید هر چهار طرف چشمه را برف گرفته است ، چکید ، ابراهیم به میان آب افتاد ،
 سرش بر روی برف (افتاده) بود . کره اسب وارد حیاط (خانه) میر شد . میر دوباره
 ابراهیم را به خواب دید ، زن بزرگ را دوباره بیدار کرد ، گفت .
 دائما " ابراهیم را به خواب می بینم ، یکی از کدخدایان دم در را صدا کن ، به
 راه چشمه بنگرد ، ببیند ، (ایا) هیچ آمد و شدی در اطراف چشمه خومارو
 نیست ؟

۳- غالبا " مراد از گرمسیر که در کردی گه رمین و از سردسیر که در کردی گوستان
 می گویند ، کردستان عراق و کردستان ایران است . در اینجا به احتمال قوی مراد
 محل حکمروایی مهر حاج و میر شیخ است .

کدخدا رفت، نگاه کرد (دید) دره اسبی در حیات است، هرچه سعی کردند نتوانست او را بگیرد، فریاد به سوی میر آورد گفت. میر، قربان، در راه چشمه چیزی پیدا نیست، لکن کره زین شده‌ای در حیات است، گرفته نمی‌شود، (و) نشناختمش. بانو گوید. والله. مرد بزرگ (با قدرت) برای کسی اعتباری ندارد. این کره اسب ابراهیم ملازمین الدین است، میر حاج جذامی او را بیرون کرده است. به امیدی به این جا آمده است.

در راه از بی کسی او را سرمازده است.

خدای را میر. تاراستای چشمه برویم. ببینیم (آیا) هیچ اثری از او نیست؟

که بود مانند بانو و میر کامل؟

راه چشمه را در پیش گرفتند.

به چشمه می‌رفتند، سیاهی در چشمه معطل (بی حرکت) مانده است. بانو و میر کامل جرات نکردند که نزدیکش شوند.

نوکران را صدا می‌کردند، مردم را به کمک می‌خواستند.

مردم بر سرشان ریختند، بانو فرستاد چراغ و فانوس آوردند، تماشا می‌کردند. این ابراهیم است که معطل مانده است. خانم می‌گوید.

می‌بینی، خوب عوض ابراهیم را دادی؟ این خدمتکار تو است، هفت سال ترا سوار بر الاغ گردانده است حال در این چله‌زمستان از پیش میر حاج جذامی رانده شده است. خدا را، باتد او را برداریم، به خانه‌اش ببریم، ببینیم مرده است یا زنده. میر گفت.

بیائید برش دارید. بانو گفت. میر رانگاه کن چقدر ناتمام است (کم التغات است).

بیا یا بر کول منش بینداز، یا خودت برش دار. این بسیار سختی کشیده است. میر تا توانست او را حمل کرد

بسیار خسته شده بود، بانو می‌داند.

می‌گوید. ابراهیم به خاطر راه آسایش از من بریده است.

بانو، او را در بغل گرفت، تا او را به بالاخانه برد، بانو می‌گوید.

حال باید برایش حمام زنان کنیم . میرگفت . به چشم . هر چه که خوب است در در حقیقت انجام دهید .

آورد ، ابراهیم را لخت کردند ، (در اینجا درازش کردند) هر سه زن میر آمدند ، (خود را) کاملاً لخت کردند .

یکی را در پهلوی ابراهیم ، دیگری را در پشت وی قرار دادند سومی را (دمر) بر روی او دراز کردند . تا یک ساعت و نیم ، ابراهیم در میان زنان عرق کرد (بدنش گرم شد) .

زبان بسته چشم باز کرد .
(با خود) می گوید . خدایا . این حمام زنانه است .

من دیروز در گرمسیر ، نزد خاتون پریخان بودم ، اکنون در اینجا چه می کنم ؟ اگر میر بفهمد من از شرمندگی چه کنم ؟ (از این همه خجالت دادن) زن بزرگ میر (که این احوال را) می بیند صدا می زند .

میر . ابراهیم خوب است ، غم و عصه نخور ، بانو که به تمام این را دانست (مطمئن شد ابراهیم حالش خوب است) زنها را به آن سوی برد . ابراهیم به تنهایی بر جای ماند .

می گوید . شرمندهام خدایا . بر من چه رخ داده است . (به چه روزی افتاده ام) . زنهای دیگر برخاستند ، برای میر مرده آوردند . با میر مزاح می کردند میر . حمام

زنان چنین است ، مرده را زنده کردند ، *جامع علوم انسانی* خانم بزرگ ، برخاست یک دست از لباس (های) میر را برای ابراهیم آورد ، در برش کرد ، ابراهیم از جای خود بلند شد . رفت بر میر سلام کرد .

میر یکدفعه به احترامش برخاست ، دست به گردنش کرد ، هر دو چشمش را بوسید . ابراهیم را کنار خود نشاند ، می گوید . بین تو و میر حاج چه اتفاقی افتاده است ؟ میر حاج چرا ترا این چنین غمناک کرده است ، خداوند خاتون پریخان را به تو

۱- معمولاً "راویان به هنگام روایت برای تفهیم مطلب به شونده عبارات معترضه‌ای را می‌گویند . این جمله از آنها است .

داده است .

هر چقدر از سینه بند ، توسینی ، کوشواره و انگشتری خاتون پریخان را ابراهیم به‌همراه خود آورده بود . بانو برداشت ، نگذاشت که میر چشمش به آنها بیفتد چند شبانه روز ابراهیم را در کنار خود گذاشت (از او نگهداری کرد) (میر) می‌گوید . راه کوهستان باز شود ، می‌فرستم خاتون پریخان اینجا بیاید ، شما را داماد و عروس می‌کنم .

ابراهیم که کاملاً " این سخن را از میر شنید ،

شب‌تاروز ، سبدی پیدا کرده بود ، (با آن) خاک و پهن به قندیل مامه گوئی یان می‌کشید ، روزی گفت .

میر . قربانت شوم سرکوهستانها ابلق شد ، برف در هیچ جای نمانده است . بانو خندید ، گفت .

میر . ابراهیم را نگاه کن . هنوز زمستان نصف نشده است . شب تا روز این بیچاره ، با کول خود خاک کشیده است .

این زحمتش نیز مانند همان زحمتی است که برای تو کشید ، که تو را در کوچه و محله‌ها می‌گردانید . میر . نباید هیچ‌کاری را بکنی تا که کار ابراهیم را تمام کنی .

میر برداشت نامه‌یی به میرحاج نوشت ،

برادر . سوگند به سرمن ابراهیم را عاجز نکنی ، از او خوب نگهداری کن ، به خاطر مال دنیا او را معطل نکنی . امامشکل بزرگی پیش آمده است . سلطان استانبول فرشی از من خواسته است ، صد کس را آورده‌ام ، کسی یارای آن را ندارد (که آن را به پایان برساند) اگر خاتون پریخان را نفرستی هر دوی ما را خفه می‌کنند ، هر طور که شده خاتون پریخان را بفرست . به خاطر من هم که شده از ابراهیم مواظبت بسیار کن ، (او) امانت من است (که) در نزد تو نهاده‌ام .

قاصد که این نامه را برد و برای میرحاج خوانده شد ، او خوشحال شد ، گفت

۱ - نام محلی است . ظاهراً " باید نام یکی از مناطق بیلاقی باتد واقع در منطقه لاجان و اشنویه ؟

بگذار (الحمدالله) ابراهیم نمانده است. بر سر خاتون پریخان (دس) فرستاد تا خود را تدارک بیند که سفر در پیش دارد، برای برادرم بدی (پیشامد) کرده است.

خاتون پریخان می گوید.

سوگند به خدا، من به آن سوی نمی روم، میر حاج می گوید. بهانه نگیرد، امتناع نوزد. باید فردا برود. تدارک دیدند.

خاتون پریخان را در زنبیل گذاشتند، بر شانه خود انداختند، راه را در پیش گرفتند. گفت. برادر. میر حاج. دولتت زیاد، خانهات آیاد. تا عصر راه رفتند، به هنگام عصر وارد چشمه خومارو شدند.

مژده به میر شیخ داده شد

میر شیخ از جای خود برخاست

فرستاد دهل و سرنا آورده شد

لوطی و رفاص آماده شد

ساز و بشکن زده شد

عروسی خوشی به راه انداخته شد

هفت شبان روز تمام

ملا و طلبه آورده شد

کار هردوی آنها تمام شد

مبارک باد بر داماد و عروس

رحمان بگر ایستاده است

این بیت به پایان آورده است

در میان کردان بسیار به نام است

در ساو جبلاغ سروده شده است

شهرشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

حکم خارجه‌گری به او (رحمان بکر) داده شده است
الحمد لله کار ما تمام است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۱ شاید اشاره به جواز تبعیتی باشد که دولتهای انگلیس و روس و آلمان در قاجاریه
به برخی از ایرانیان داده اند.